

Femte söndagen i Treenighetstid

Rättfärdighet och barmhärtighet – Bjälken i ditt eget ögas söndag

Sak 7:8-10; Rom 14:11-14; Joh 8:1-11; Ps 27:3-5

I Guds; Faderns och Sonens och den Helige Andes namn.

”Den av er som är utan synd kan kasta första stenen” är kanske en av de mest kända och klassiska raderna i Bibeln. Den har blivit ett signum för att inte döma. Men den har också kommit att bli sinnebild för att ingenting alls skall fördömas. Och i takt med att föreställningen – att ingen längre är syndare – har fått fotfäste, så har den tappat lite av sin sälta. För om inte jag är en syndare så begår jag heller ingen synd. Och om inte jag syndar måste de fel som görs vara någon annans fel.

Evangeliet idag handlar om en kvinna som anklagas för att ha begått äktenskapsbrott. Man tar henne till Jesus och gillar i det en fälla i akt och mening att få honom att tala emot lagen. Vi skall idag, som vanligt, ställa oss frågan vad denna episod ur Jesu liv och gärning vill säga oss.

Ett sätt att närma sig texten kan vara att sätta in händelsen i vår tid:

- En förälder blir varse att den sjuttonåriga dottern varit otrogen mot sin pojkvän. Det blir en hätsk stämning bland pojkvännens kamrater och ilskan riktas mot flickan. Hon ges öknamn och det talas till och med om att hon förtjänar att märkas för livet.

I en situation som denna är det lätt att ett simplistiskt rättsmedvetande tar överhand; att inblandade tar lagen i egna händer och utmäter straff. I vissa sammanhang kan det bli en fråga om heder, där hela familjer anser sig vara drabbade. Inte sällan anses denna heder upprättas bara genom de mest bestialiska handlingar. I Evangeliet idag hörde vi hur folkmassan vill stena den unga kvinnan.

Sett i ljuset av nutidens medvetenhet blir en av de första frågorna som ställs: Var är den man hon var otrogen med? Varför skall hon, som kvinna, bära hela skulden? En högst befogad fråga eftersom, som man kunde höra i lördagens helgsmål i Sverige Radio, ”It takes two to tango”. Så var är mannen?

I det ljuset läser man i dag dagens Evangelium. Kvinnan får stå som symbol för hur patriarkatet förtrycker; hur kvinnan nedvärderas och, som här, får bära hela skulden. Man frågar inte ens efter mannen som därmed går fri. Tolkningen blir så att Jesus, med orden ”inte heller jag dömer dig”¹, tar sig an den förtryckta kvinnan och ger henne upprättelse genom att del av skuldbördan förs över på en icke närvarande person. Det sker i rättvisans namn men med innebörden att upprättelsen sker i förhållande till världslig ordning.

Hade evangelisten levt i vår tid och skrivit idag så hade skeendet kanske varit att både kvinnan och mannen drivits till Mästaren av hätska människor med sten i händerna. Men det hade inte förändrat något avseende det episoden vill lära oss. För den handlar inte om jämställdhet. Det handlar inte om könsmaktsordning utan om något ännu större och långt mer genomgripande.

Att läsa in över- och underordning mellan kön i evangeliet är eiseges, alltså att man läser *in* något i det som skall tolkas. Men vad vi har att göra; vår uppgift, är att läsa *ut* det väsentliga, det vill säga ägna oss åt exeges (Bibeltolkning).

Vad som ofta och inte minst i radions helgsmål glöms bort är innebörden av det Jesus säger till slut, nämligen ”gå, och synda nu inte mer!”² Jesus påpekar faktiskt att det har begåtts en synd. Och han visste, i situationen, att kvinnan var medveten om det. Han behövde därför inte dra henne ytterligare i smutsen. På frågan om ingen längre var kvar för att döma henne, svarar hon: ”Nej, Herre.” Hon hävdar inte sin oskuld. Hon säger inget om att männen med stenar hade fel (i sak). Hon säger ”Nej, Herre” och i det svaret ligger hennes bekännelse. Hon visste att Jesus visste och Han visste att hon bekände.

Vad han sedan gör är det stora. Han säger: ”inte heller jag dömer dig”³. Han är barmhärtig och förlåter henne. Men – åter igen: den sista meningen är viktig: ”Gå, och synda nu inte mer!” Han förlåter henne men fördömer gärningen; synden. Han skiljer på person och fason.

Detta är en situation där utgången mycket tydligt visar på vilken grund människan står. Det är en vattendelare som skiljer ett kristet medvetande från en mängd andra uppfattningar, inte minst så som hederskulturer eller islamism kommit att visa sig.

Något tidigare i texten; när Jesus ställs inför den hätska situationen och de fariséer som vill straffa kvinnan genom stening, får han dem att vända blickarna mot sig själva. Han säger: ”Den av er som är utan synd kan kasta första stenen på henne.”⁴ Den av er, som är så perfekt, att ni är i position att döma någon annan...

De vänder sig därefter om och går, en och en, bort. De vänder sig bort. Kvinnan står kvar och bekänner. Jag, Herre, har syndat. *Hon* blir förlåten och upprättad. Inför Gud!

Vad hade hänt – ja vi kan bara spekulera i det – om de män som nyss var beredda att kasta sten mot en medmänniska också hade stannat kvar? Vad hade hänt om de också sagt ”Nej, Herre, vi dömer inte. Vi gjorde fel, Herre”? Min gissning är att de, hur förkastligt deras uppsåt än var, hade hört samma sak som kvinnan: ”Gå, och synda nu inte mer!”

¹ Joh 8:11

² Joh 8:11

³ Joh 8:11a

⁴ Joh 8:7

Tänk om också mannen; den man som också hade varit delaktig i brottet, hade trätt in i scenen; också han ångerfull. Ja, tänk om.

En helt annan aspekt av samma berättelse; om vi isolerar just den episod där bara kvinnan är kvar, ensam med Jesus; där hon tilltalar honom med ”Herre” och där den begångna synden lyfts av henne då hon bekänner, är att det kan ses som en biktsituation. Vi kan se det som där utspelas som en förlaga till det vi i Kyrkan känner som botens sakrament, där de synder som bekänns lyfts av och förlåts.

Tänk dig vilken djup ånger denna kvinna måste ha burit på. Och tänk dig vilken lättnad det innebär att få höra ”du är förlåten”. Tänk dig vad de orden betyder för en ångerfull: ”du är förlåten. Du är upprättad. Inte inför någon världslig ordning, men inför Gud. Gå nu; gå i frid och synda inte mer!”

Detta är det stora i Kristen lära. Barmhärtighet. Att förlåta och att skilja på synden och syndaren. Att inte döma syndaren människa men fördöma synden. För syndare är vi alla. Och vi får alla ställas inför Herren med valet att vända oss bort från nåden eller stå kvar och bekänna. Men också förlåta våra medmänniskor.

Så svårt är det att vara kristen. Så stort är det.